

Til lovforslag nr. L 69. Betænkning afgivet af Udvalget vedrørende Færøske Forhold den 6. december 2006

Betænkning

over

Forslag til lov om tilskud til Færøernes hjemmestyre for 2007 og 2008

[af finansministeren (Thor Pedersen)]

1. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 9. november 2006 og var til 1. behandling den 16. november 2006. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Udvalget vedrørende Færøske Forhold.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 2 møder.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring. Den 14. november 2006 sendte finansministeren en kommenteret høringsoversigt til udvalget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 3 spørgsmål til finansministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret.

2. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (udvalget med undtagelse af TF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Enhedslistens medlem af udvalget konstaterer, at der er indgået en aftale mellem regeringen og landsstyret, som Enhedslisten går ud fra, at Lagtinget tilslutter sig, og derfor kan Enhedslisten tilslutte sig lovforslaget.

Et *mindretal* i udvalget (TF) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Tjóðveldisflokkurins medlem af udvalget udtaler, at tilskud til Færøernes hjemmestyre – i folkemunde kaldt »bloktilskuddet« – igennem mange år er udlagt og opfattet som en slags gave til Færøerne fra den danske skatteyder. Men i virkeligheden er der tale om en betaling for at fastholde dansk territorium i Nordatlanten, som har givet Danmark store udenrigspolitiske, strategiske og handelspolitiske fordele. Fordele, som, uanset hvordan de opgøres, har givet Danmark som stat og geopolitisk aktør stor merværdi og forsvarspolitiske besparelser, der selvfølgelig langt overstiger de beløb, der er sendt til Færøerne som såkaldte bloktilskud. Det er dygtig statsmandskunst.

Beløbet udgør årligt ca. 0,1 pct. – én promille – af den danske finanslov. Hvis det overføres til færøske forhold, ville det svare til, at vi i det færøske parlament behandlede et beløb på ca. 4-5 mio. kr. Men hvad der for den danske stat er et mikroskopisk beløb, har for det færøske samfund siden 1960'erne været et altafgørende omdrejningspunkt i politiske beslutninger og politisk handling.

Fra 1960'erne opbyggede man en afhængighedsøkonomi, hvor man for hvert år fik stigende tilskud fra Danmark. Ikke blot til anlægsudgifter i et uddybygget samfund, men også til driften af vigtige institutioner og tjenester som uddannelse, sygehusvæsen og socialvæsen.

Langsomt, men sikkert, opbyggede de politiske partier en magtbase, der baserede sig på, at de kunne tilbyde vigtige velfærdsydelse til bor-

gerne med danske tilskud. Og al tale om en selvstændig økonomi og et eget ansvar for en retfærdig og solidarisk fordeling af værdierne i det færøske samfund blev effektivt skudt ned med argumentet om, at det kunne man aldrig klare selv uden penge fra Danmark.

For det politiske system og den færøske økonomi var konsekvenserne fatale. I stedet for at koncentrere sig om, hvordan man kunne få den færøske økonomi til at vokse og det færøske erhvervsliv til at finansiere velfærdssamfundet, blev tilskudsøkonomien snart den eneste løsning på alle problemer og samfundsmæssige prioriteringer. Var der konstateret et nødvendigt offentligt behov, så blev der i løsningen indregnet tilskud fra Danmark. Og hvis erhvervslivet ville sætte gang i et projekt, så blev løsningen at søge om lånegarantier og driftstilskud fra den færøske landskasse. Finanssektoren tilpassede sig også tilskudsøkonomien og lånte penge ud på baggrund af offentlige garantier og driftstilskud.

I 1989 var tilskuddene til det private erhvervsliv kommet op på et beløb, der svarede præcis til de samlede tilskud fra Danmark. Man havde indrettet sig en på økonomi, hvor de danske tilskud ikke gik til velfærdsydelse for den enkelte færøing, som man prøvede at legitimere systemet med, men hvor man indirekte brugte disse tilskud til subsidier til det private erhvervsliv og til skattelettelse for de rigeste. Og det var dette system, som kollapsede for 14 år siden, da Færøerne gik fallit og både færøske og danske aktører, som havde tjent store penge på systemet, reddede sig selv og fik placeret hele regningen hos den færøske skatteyder – ved politisk hjælp.

Denne dyrekøbte erfaring er baggrunden for, at den moderne selvstændighedsbevægelse i Færøerne har sagt det så klart: Dette må aldrig ske igen. Nu tager vi det fulde ansvar for vores egen økonomi og vores eget samfund. Nu vil vi vise, at de værdier, vi selv skaber, er rigelige til at opbygge et stærkt og solidarisk velfærdssamfund, hvor vi ikke sender regningen videre. Nu vil vi bryde ud af osteklokken, få direkte adgang til hele verden og tage vores eget ansvar i verden som en ansvarsfuld og selvstændig aktør. Fordi det samtidig er forudsætningen for at udvikle os som økonomi, som kultur, som folk, som mennesker og som solidarisk samfund.

Alle undersøgelser viser, at et meget stort flertal af de færøske vælgere ønsker at tage dette ansvar. Men det store bånd, der binder, er dette bloktilskud.

Derfor var det også et meget stort og historisk skridt, da et flertal i det færøske parlament fra 2002 besluttede at reducere det danske tilskud med mere end en tredjedel og at fastfryse det på det samme kronebeløb nominelt – d.v.s. at tilskuddet ikke vokser med pris- og lønudviklingen. Denne beslutning og den store nedbetaling af gælden ville omregnet til danske forhold svare til, at den danske stat på et år sagde nej tak til en indtægt på 60-70 mia. kr..

Den færøske økonomi klarede skærene uden drastiske nedskæringer eller forringelser for befolkningen. Hvis vi derimod havde baseret os på tilskuddene fra Danmark, som vi havde gjort forud, og havde undladt at nedsætte det danske tilskud, så er der ingen tvivl om, at den færøske økonomi igen var i alvorlige vanskeligheder.

Tilskuddet har siden stået på det faste årlige beløb på 615,5 mio. kr. Var det ikke reduceret og fastfrosset, ville det med den almindelige satsregulering være kommet op på ca. 1,2 mia. kr. i 2006.

Men tiden er kommet til at aftale en endelig udfasning af bloktilskuddet. Det burde gøres efter en forhandling mellem færøske og danske myndigheder om f.eks. at afvikle det med 100 mio. kr. om året over 6 år. I overgangsperioden kunne de resterende dele af tilskuddet placeres i en økonomisk fond, der bruges til at nedbringe gæld og til at stå imod med, når konjunkturerne igen vender.

Forudsætningen er selvfølgelig, at dette leder til Færøernes fulde selvstændighed, hvor landet ikke blot påtager sig alle udgifter, men også får adgang til de indtægtsmuligheder, som det giver at være en selvstændig aktør i verdenssamfundet med direkte adgang til aftaler og markeder med andre lande og unioner.

Inuit Ataqtigiiit var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske bemærkninger i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

Joan Erlandsen (V) Britta Schall Holberg (V) Flemming Damgaard Larsen (V) Pia Larsen (V)
fmd. Ellen Trane Nørby (V) Søren Espersen (DF) Walter Christophersen (DF)
Christian Wedell-Neergaard (KF) Anfinn Kallsberg (FF) Frank Jensen (S) nfm.
Lene Hansen (S) Torben Hansen (S) Ole Stavad (S) Niels Helveg Petersen (RV)
Kristen Touborg (SF) Line Barfod (EL) Høgne Hoydal (TF)

Inuit Ataqatigiit havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	52	Enhedslisten (EL)	6
Socialdemokratiet (S)	47	Siumut (SIU)	1
Dansk Folkeparti (DF)	24	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	18	Fólkaflokkurin (FF)	1
Det Radikale Venstre (RV)	17	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	11		

Oversigt over bilag vedrørende L 69

Bilagsnr.	Titel
1	Finansministeriets kommenterede høringsoversigt, fra finansministeren
2	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
3	1. udkast til betænkning
4	Oversættelse fra Rigsombudet på Færøerne af Lagtingets finansudvalgs betænkning om forslag til rigslovsindstilling om ikrafttræden for Færøerne af »Forslag til lov om tilskud til Færøernes hjemmestyre for 2007 og 2008«

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 69

Spm.nr.	Titel
1	Spm. om, hvorvidt der efter ministerens opfattelse er nogen hindring for, at det færøske landsstyre vælger at placere bloktilskuddet eller dele heraf i en fond, der skal sikre en overgangsordning i den færøske samfundsøkonomi i forbindelse med overgangen til selvstændighed, til finansministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm. om, hvilke direkte forhandlinger der har været mellem regeringen og det færøske landsstyre på politisk niveau før lovforslagets fremsættelse, til finansministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm. om regeringens standpunkt om konsekvent at følge de færøske ønsker og beslutninger omkring tilskuddets størrelse, til finansministeren, og ministerens svar herpå